

Yazma Alışkanlığı Kazanmış Öğrencilerin Yazma Nedenlerinin İncelenmesi

Analysing the Writing Reasons of the Learners Who Gained Writing Habits

Mehmet TOK¹, Salicha Rachim², Ahmet Kuş³

¹Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü.
e-posta: mehmettok@comu.edu.tr

²Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi. e-posta: saliharahim_biaihl@hotmail.com

³Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi. e-posta: ahmetkuch@gmail.com

ÖZ

Yazma becerileri diğer becerilere oranla daha zor gelişmekte bu nedenle yazma alışkanlığının kazandırılması da zor olmaktadır. Birçok düşüncenin yazma aracıyla belirginleşmesi ve görünür kılınması yazmayı diğer becerilerden ayırmaktadır. Yapılan bazı çalışmalarda, öğrencilerin yazma becerilerinin niteliği ile akademik başarı arasında doğru orantının olduğu görülmüştür (Temur, 2001). Bu nedenle öğrencilerin yazma alışkanlığı kazanmaları akademik başarıları açısından oldukça önem taşımaktadır. Bu çalışmada, ortaokul düzeyinde yazma alışkanlığı kazanmış öğrencilerin yazma alışkanlığını nasıl kazandıklarını ve yazma nedenlerini belirlemek amaçlanmıştır. Durum çalışması olarak desenlenen çalışmaya Bursa il merkezindeki ortaokullarda öğrenim gören ve yazma alışkanlığı kazanmış 34 öğrenci dâhil edilmiştir. Çalışmada veri toplama aracı olarak, açık uçlu anket ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmış, veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Çalışmanın verileri öğrencilerin yazma nedenlerinin başında öğretmenlerin teşviki olduğunu göstermiştir. Çalışmada, psikolojik nedenler, ailenin teşviki, karakter özellikleri, kişisel merak, okuma alışkanlığı, yarışmalar, yayımlanan yazıların öğrencilerin yazma alışkanlığı kazanmasında etkileri olduğunu ortaya koymuştur. Öğretmenlerin, geri bildirim vermesi, öğrenciyi sözlü olarak güdülemesi, yazmaya düzenli zaman ayırması, öğrencileri tarafından sevilmesi ve farklı yöntemler kullanmasının öğrencilere yazma alışkanlığı kazandırmada etkili olduğu görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Yazma becerisi, Yazma nedenleri, Yazma alışkanlığı.

ABSTRACT

Developing writing skills is more difficult than other skills; therefore it is difficult to gain the writing habit. The fact that many thoughts become clear and visible through writing differentiates the writing skill from others. It is clear in several studies that students who are qualified in writing skills are found to be successful in terms of academic achievement as well (Temur, 2001). Therefore, it is very important in terms of academic achievement that students should acquire the writing habits. In this study, the aim is to specify how secondary school level learners gained

writing skills and determine the writing reasons. The participants are 34 secondary school students who gained writing habits in the city center of Bursa. In the study, open-ended survey and semi-structured interviews were used as data collection tools and the data were analyzed by using content analysis method. The data showed that students' one of the main writing reasons stems from their teachers' encouragement. In the study, it is revealed that students' psychological reasons include the encouragement by family, character features, personal interests, reading habits, competitions, and published articles have an effect on gaining students' writing habits. It is observed that teachers' feedback, motivating students verbally, allowing time for writing regularly are welcomed by the learners and using different methods have an effect on gaining writing habits.

Keywords: *Writing skills, Writing reasons, Writing habits.*

GİRİŞ

İnsanlar dil vasıtasıyla duyar, düşünür, iletişim kurar. Yaşadığı kültürü sonraki kuşaklara dil ile aktarır. Bireyleri birbirine bağlayan, millet haline getiren en önemli araç dildir. Dilin bu denli önemli oluşu, dil eğitimi de gerekli kılmaktadır. Dil eğitimi bireylere okuma, yazma, konuşma ve dinleme becerilerini kazandırmayı amaçlar. Bu beceriler içinde yazmanın ayrı bir yeri vardır.

Yazma, teknolojinin gelişmesi ve kitle iletişim araçlarının çoğalmasıyla daha da önem kazanmıştır. Günümüz insanı; duygularını, düşüncelerini, sosyal ve siyasi meseleler hakkındaki görüşlerini, çeşitli sosyal ağlarda yazılı olarak paylaşmakta, web sitelerinde yayınlamaktadır. Eğitimdeki amacın, gelişen toplum yapısına uygun donanıma sahip bireyler yetiştirmek olduğuna göre dil eğitimi alan bireylerin yazma becerilerinin de geliştirilmesi ve ihtiyaçlarını karşılar düzeye temel olarak getirilmesi gerekir. Ortaokulu bitiren bir bireyden metin düzeyinde duygu ve düşüncelerini açıklayabilmesi beklenir (Coşkun, 2011).

Yazılı anlatım, bireyin kendini doğru ve amacına uygun olarak ifade etmesinde ve iletişim kurmasında en etkili araçlardan biridir (MEB, 2006). Türkçe Öğretim Programı'nda yazma becerisinin geliştirilmesiyle; öğrencilerin duygu, düşünce, hayal, tasarı ve izlenimlerini dilin imkânlarından yararlanarak ve yazılı anlatım kurallarına uygun şekilde anlatmaları, yazmayı kendini ifade etmede bir alışkanlığa dönüştürmeleri ve yazma yeteneği olanların bu becerilerini geliştirmeleri amaçlanmaktadır. Zira

okuduğunu ve dinlediğini anlamayan, anladığını da söz ve yazıyla anlatamayan bir öğrencinin hiçbir derste başarılı olması düşünülemez. Bu, her öğretim düzeyinde böyledir (Özdemir, 1975).

Güzel yazmak özel bir yetenek ister. Fakat iyi ve doğru yazmak yeteneğe bağlı değildir. Kompozisyonun temeli olan dil kurallarını; sözcük, cümle ve paragraf hakkında yeterli bir bilgiyi öğrenmeyi, yazma tekniğini almayı gerektirir. Güzel yazmaya yönelince sanat alanına girilir (Kantemir, 1995). Bu durum bazı öğrencilerde var olan yeteneğin farklı yazma yöntem ve teknikleri ile ortaya çıkarılmasını gerekli kılar.

Ülkemizde yazma eğitimi istenen düzeyde verilememektedir. Bunun en temel nedeni öğretmenlere yeterli yazma eğitimi verilmeyişidir. Yazma yöntem ve stratejilerini yeterli düzeyde bilmeyen öğretmenler geleneksel yöntemle kompozisyon yazma çalışması yapmakta atasözü ve özdeyiş açıklaması yaptırılmaktadırlar (Göçer, 2010). Öğrencilere bir süreç sunulmamakta, yeterli geri bildirimler verilmemekte, “parça-paragraf” yazmayı bilmeyen öğrencilerden “bütün” üretmesi beklenmektedir. Bu şekilde bir yazma eğitimi öğrencileri sıkılamakta, yazmaya karşı olumsuz tutumlar geliştirmelerine neden olmaktadır (Ungan, 2007).

Yazma eğitiminde sorunlar olsa da güzel yazan, düzenli yazma alışkanlığı kazanmış öğrenciler de bulunmaktadır. Bu öğrencilerin nasıl ve kimin yönlendirmesiyle yazmaya başladığını, onları yazmaya iten nedenlerin ne olduğunu ortaya çıkarmak yazma eğitimi açısından önemlidir. Alanyazın incelendiğinde bireylerin kişilikleri, yaşantıları, okudukları vb. nedenlerle yazmaya başladığı gibi eğitim ortamlarında öğretmenlerin etkisiyle de yazma alışkanlığı kazandıkları görülebilir.

Yazma Nedenleri

Bireylerin yazmaya başlaması ve bunu alışkanlık hâline getirmesinin birçok nedeni olabilmektedir. Yazma, insanoğlunun hayatında önemli olsa da toplumun geneline yayılmayıp dar çerçevede kalan bir beceri olduğunu söylemek mümkündür. Çünkü yazma üst düzey bir düşünme aracı (Güneş, 2007), ve gerekli sembol ve işaretlerin kullanılarak düşünce üretilmesidir (Akyol, 2000). Diğer becerilere göre zor olan ve

toplumlarda alışkanlık kazanması üst düzey olan bu beceri alanının, özellikle Türk toplumunda da hayatımızın alışkanlıkları arasına girdiğini söylemek pek mümkün görünmemektedir. İnsanların, genel olarak üç nedenle yazdıklarını söylemek mümkündür: Kişisel nedenler, toplumsal nedenler ve mesleki nedenler (Özdemir & Binyazar, 1977).

Yazmanın İç Nedenleri (Kişisel Zorunluluk)

Duygu ve düşünceleri yazılı olarak ifade etmek konuşmaya göre oldukça zor ve zahmetli bir süreçtir. Günlük yaşamda kendini konuşarak ifade etmek, bireysel veya sosyal meseleler üzerine söz söylemek çok daha kolayken birçok insan yazılı anlatıma başvurmakta, duygu ve düşüncelerini yazmayı tercih etmektedir. Bu insanları yazmaya iten nedenlerden biri, yazmaya ihtiyaç duymaktır. Kişinin yaşamında biriktirdiklerinin artık taşma noktasına gelmesi, topluma bir şeyler söyleme arzusu, kendini kanıtlama isteği, vb. etmenler yazmayı bir ihtiyaç haline getirmektedir.

“Yazmasam delirecektim. Yazmadan yaşayamıyorum.” diyen Sait Faik (Akt. Evcı, 2007), “Yazarak kendimi dengeliyorum” (Yazının Ustaları, 2011) diyen Elif Şafak yazma ihtiyacını dile getirmektedir. Bu ihtiyacı, Cevdet Atmaca, “Yazmak, benim için artık vazgeçemediğim bir gereksinim, mutluluk veren bir dolup boşalmadır. Bir şiiri, bir hikâyeyi bitirince, bambaşka bir rahatlık duyarım içimde.” (Köklügiller & Minnetoğlu, 1974, s. 48); Güzide Taranoğlu, “Susayan bir insan eline aldığı bir bardak suyu nasıl kana kana içtiği halde, bir süre sonra yine aynı susuzluğu duyarsa, içinde yazma duygusu, hevesi, yeteneği olan bir kişi de aynı durumdadır.(...) Ömür boyu susuzluk gitmez kişide.” (Köklügiller & Minnetoğlu, 1974, s. 349); Nevzat Üstün ise “Beni yazmaya iten nedir?... Beni âşık olmaya iten neyse o.” sözleriyle ortaya koymaktadır (Köklügiller & Minnetoğlu, 1974, s. 364).

Tezer Özlü “Neden yazılır? Dünya acılı olduğu için yazılır. Duygular taşıdığı için yazılır. İnsanın kendi zavallılığında sıyrılmaya çok güç bir işlemdir. Ama insan bu, bir kez bu zavallılıktan sıyrılmaya görsün, o zaman yaşamı kendi egemenliği altına alabilir. İşte böylesi bir egemenliği bir iki kişiye daha anlatmak için yazılır ya da kendi kendine

kanıtlamak için. Çünkü insanın kişisel özgürlüğü, kendi dünyasına egemen olmasıyla başlar. Dünyasına egemen olan insan, acıları coşkuya, bunalımı yaratmaya, sevgisizliği sürekli aşka dönüştürebilir. Ben dünyama egemen olabilmeyi edebiyatla öğrendim." (Özlü, 2014, s. 2) ifadeleriyle içsel nedenlerin yazma üzerindeki etkisini vurgulamıştır.

Yazmanın iç nedenlerinden biri de insanın bilinçaltına attığı, bastırıldığı duyguların yazı ile ortaya çıkma imkânı bulmasıdır. Suut Kemal Yetkin bu hususu şöyle dile getirmektedir: "İnsanın her algıladığı şeyi sonradan hatırlayamadığını, ama bunların yok olup gitmediğini, tam tersine bilinçaltına itildiğini ve bütün varlığımızı derinden etkileyecek, her hareketimizi yönetecek kadar güç kazandığını, derinlikler psikolojisi doğrulamaktadır. Toplumda din, ahlak, gelenek, yasa adına yasaklandığı için yaşanmayan her istek, bilinçaltının yolcusudur. Bütün sanatta ana sorun sayılan yaratışın, bilinçaltı dikkate alınmadan açıklanamayacağı bundandır. Sanatçı Freud'un kompleks olarak adlandırdığı bilinçaltı yaşantının ağırlığını, yaratış tamamlanıncaya kadar kendinde taşır. Sanat eseri bu bakımdan bir kurtuluştur." (Köklügiller & Minnetoğlu, 1974, s. 379).

Yazmanın Toplumsal Nedenleri

Yazma, bazen toplumsal bir zorunluluğun gereğidir. Bu zorunluluk insanın toplumun bir ferdi olması ile başlar. Toplum içinde iletişimle sürer. Hiçbir insan toplum içindeki dinamik iletişimden uzak duramaz. Hayattaki dinamiklik insanı anlatma gücünü artırma yollarını aramaya sevk eder ve insan kendine toplumda en iyi yeri edinebilmek için kendini gösterme gücüne günbegün olgunluk katar (Özbay, 2006). Günümüzde iletişim araçlarının geliştiği ve yaygınlaştığı, Facebook, Twitter gibi sosyal ağların milyonlarca kullanıcı olduğu düşünülürse yazmanın gittikçe daha da büyük bir toplumsal gereklilik olduğu görülecektir.

Günümüz dünyasında insanlar birçok sorunla karşılaşmakta, bu sorunları çözerken fikir ayrılıklarına düşmektedirler. Yazarlar da yaşadıkları toplumun sosyal ve siyasi sorunlarına kendi bakış açıları ile yaklaşmakta, eserlerinde toplumsal meselelere yer

vermektedirler. Birçok yazar kendi görüşünü kanıtlamak, ideolojisini tanıtmak, dini inançlarını yaymak, yaşadığı düzenin eksiklerini dile getirmek, uyarmak, eğitmek vb. nedenlerle yazmaktadır. İnsanların geçmişe oranla daha çok yazmasında kendini yazılı olarak ifade edeceği mecraların çoğalmasının yanında toplumsal nedenlerin de etkili olduğu görülmektedir.

Nahit Ulvi Akgün “*Şöyle gönlünün keyfine göre, kuşkusuz, sorgusuz bakabilmek çevresine kişinin, ne imrenilecek davranış değil mi? Vapurda, otobüste, yolda belde, evde, otelde, çarşıda, pazarda görünmez oklar, eller, dikenler rahat bırakıyor mu ki? ‘Gel beni anlat, yaz, söyle’ demiyor mu? Nasıl kurtulursun? Yazacaksın, anlatacaksın ille de. Yok durmak dinlenmek.*” ifadeleriyle yazmaya toplumsal bir işlev yüklemektedir (Köklügiller & Minnetoğlu, 1974, s. 20).

Yazmanın Mesleki Nedenleri-İş gereği

Bireylerin yazma nedenlerinden biri de mesleki zorunluluktur. Bazı meslekler doğrudan yazmayı gerektirir. İnsanların bu meslekleri icra edebilmesinin ön şartı yazma ve yazarlık becerilerine sahip olmasıdır. Kitap yazarları, köşe yazarları, gazete muhabirleri, televizyonların haber merkezi çalışanları vb. ücret karşılığında yazmaktadırlar. Bu kişiler işverenlerinin istekleri doğrultusunda, yazdıkları mecranın hedef kitlesine uygun içerikte yazılar kaleme almaktadırlar. Bunun dışında gündelik hayatta bireylerin karşılaştığı, dilekçe yazma, tutanak tutma, form doldurma vb. türünden yazmalar iş gereği yapılan işlevsel yazmalardır (Tok, 2012).

Yazma nedenleri genel olarak bu şekilde sıralanmakla birlikte insanların neden yazdığı ve yazmaya başlamasında etkenlerin neler olduğuna bakıldığında etkenlerin çoğaldığı görülmektedir. Özellikle eğitim-öğretim ortamlarında öğrencileri yazmaya yönlendiren ve bunu bir alışkanlık haline getiren birtakım etkenler vardır. Bunların başlıcaları, öğretmenin teşviki, ailenin teşviki, kişisel merak, psikolojik etkenler olarak sayılabilir.

*Eğitim-Öğretim Ortamında Yazma Nedenleri**Öğretmenlerin Etkisi*

Ülkemizde geçmişten bu yana yazma eğitimi, Türkçe ve Edebiyat derslerinde verilmiştir. Türkçe ve Edebiyat derslerine giren öğretmenlerin donanımı, yazmaya yaklaşımları, öğrencilerin yazılarıyla ilgilenmeleri, onlara geri bildirimler vermesi, daha iyi yazmanın tekniklerini öğretmeleri, öğrencilerin yazmaya karşı tutumlarını doğrudan etkilemektedir. Birçok yazar ilk önce öğretmenleri tarafından keşfedilmiş, cesaret verilerek yazmaya teşvik edilmiştir.

Kalabalık sınıflarda derse giren öğretmenler öğrencilerle yeteri kadar ilgilenemese de ders içinde yapılan bir etkinlik, öğrencinin yazısına yapılan bir övgü ya da beğenilen yazıların panoya asılması vb. durumlar bazı öğrencileri etkilemekte, onları yazmaya yönlendirmektedir. Gündüz ve Şimşek'e (2011) göre öğrencilere yazma becerisi kazandırmada en büyük sorumluluk ana dili öğretmenlerine düşmektedir.

Okullarda yapılan yarışmalar da öğrencilerin yazmaya olan kabiliyetlerini ortaya çıkarmada önemli bir faktördür. Öğrencileri sınıf içindeki yazma etkinliklerinde tanıyan öğretmenler, yazısını beğendiği öğrencileri bu yarışmalara teşvik etmekte onları yazmaya yönlendirmektedir. Yarışmalarda başarılı olan öğrenciler yazmaya karşı motive olmaktadır.

Okuma Alışkanlığının Etkisi

Öğrencilerin yazmaya karşı kişisel bir merak duymasının okuma alışkanlığıyla yakından ilgisi vardır. Öğrenciler okudukça bir birikim kazanmakta, beğendiği yazarlar gibi yazma isteği duymaktadır. Eroğlu (2013) yaptığı çalışmada, öğretmen adaylarının okuma alışkanlığına ilişkin tutumlarıyla yazma becerileri arasında ilişkiyi incelemiş, sonuç olarak aradaki ilişkinin pozitif yönlü olduğunu ortaya koymuştur. Dolayısıyla öğrencilerin okuma alışkanlıkları, yazma alışkanlığı kazanmada rol oynadığı görülebilmektedir.

Ailenin Teşviki

Aile, eğitimin temellerinin atıldığı en önemli kurumların başında gelmektedir. Toplumumuzda okuma ve yazmayı alışkanlık haline getiren bireylerin azlığı ailelere de yansımaktadır. Aileler, çoğunlukla çocuklarına yazma konusunda yardımcı olamamakta, onlara yol gösterememektedir. Hemen bütün aileler çocuklarına okumayı ve yazmayı salık vermektedir ancak kendi yaşamlarında olmayan bu davranışları çocuklarına kazandırmak istemeleri inandırıcı olamamakta, onları olumlu yönde etkilememektedir. Oysa ailenin teşviki ve evde oluşturulan çevrenin okuryazarlık başarılarına etkisinin sosyo-kültürel faktörlerden daha etkili olduğu sonucu ortaya konmuştur (Au, 2000).

Az sayıda aile çocuğuna yazma konusunda destek olmakta, onları yazmaya teşvik etmekte, yazılarını okuyarak eleştirmekte, bazı yarışmalara katılmaya, günlük tutmaya vb. özendirilmektedir. Ailelerin bu ilgisi çocuklara çoğu zaman olumlu katkılar vermekte, bu tür ailelerin çocukları yazılı anlatım açısından yaşitlarından daha başarılı olabilmektedir.

Kişisel Merak

Öğrencilerin çoğu, yazmayı okulda yapılan ders içi bir etkinlik olarak görür ve sevmez dolayısıyla yaşamında yazmanın da bir yeri yoktur. Bazı öğrenciler de vardır ki kendini yazılı olarak ifade etmeyi sever, yazmaktan keyif alır, yeni şeyler ortaya koymanın zevkine varır. Bu öğrenciler için yazma öğretmenin verdiği görevin dışında tamamen kişisel bir ilgi alanı olmuştur.

Psikolojik Etkenler

Okullarımızda çok farklı sosyal çevrelerden ve gelir gruplarından, değişik aile yapılarından gelen öğrenciler eğitim görmektedir. Her öğrencinin kendine ait bir dünyası vardır. Aile ortamlarında, okulda çok farklı sorunlarla karşılaşan öğrencilerin bu sorunlarla başa çıkma yöntemleri de birbirinden farklıdır. Kimi öğrenci problemlerini anne-baba, arkadaş veya öğretmeni ile paylaşır, kimi içine atar, kimi de

farklı kanallarla ifade eder. Yazmak da bu kanallardan biridir. Birçok öğrenci, sorunlarıyla yazarak yüzleşmekte, yazmayı bir rahatlama olarak görmektedir.

Araştırmanın Amaçları

Bu çalışmada, yazma alışkanlığı kazanmış öğrencilerin yazma nedenlerini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Bu nedenle, ortaokul düzeyinde yazmayı alışkanlık haline getiren öğrencileri yazmaya iten nedenler tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda, şu sorulara cevap aranmıştır:

- a) Öğrencilerin yazma alışkanlığı kazanmasındaki etkenler nelerdir?
- b) Yazma alışkanlığı kazanmada Türkçe öğretmenleri nasıl bir rol oynamaktadır?

YÖNTEM

Araştırmanın Deseni

Araştırma nitel bir durum çalışması (case study) olarak desenlenmiştir. Nitel bir durum çalışmasının en temel özelliği bir ya da birkaç olayın derinlemesine incelenmesidir. Bir duruma ilişkin etkenler (ortam, bireyler, olaylar, süreçler vb.) bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve durumdan nasıl etkilendikleri ortaya konmaya çalışılır (Yıldırım & Şimşek, 2011). Bu çalışmada yazmayı alışkanlık haline getirmiş öğrencilerin yazma nedenleri ayrıntılı biçimde tespit edilmek istenmiştir.

Araştırmanın Katılımcı Grubu

Araştırmanın evrenini Bursa ilindeki ortaokullarda okuyan 6-7-8. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma grubu toplam 34 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın örnekleminde ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Katılımcı grup, il düzeyinde yapılan kompozisyon yarışmalarında dereceye giren ve Türkçe öğretmeni tarafından düzenli yazma alışkanlığı olduğu bildirilen öğrencilerden seçilmiştir.

Araştırmanın Veri Toplama Aracı

Araştırmada açık uçlu beş sorudan oluşan anket ve yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmıştır. Açık uçlu anket, öğrencilerin arasından yazma alışkanlığı kazanmış öğrencileri tespit etmek için kullanılmıştır. Görüşme ise yazma alışkanlığı kazanmış öğrencileri yazmaya iten nedenleri tespit etmek için düzenlenmiştir. Nitel araştırmalarda, daha çok yarı yapılandırılmış görüşmeler kullanılır çünkü bu teknikte araştırmacı tarafından hazırlanan sorular üzerinde, hem sorgulayan hem yanıtlayan kısmen düzeltmeler yapabilirler (Sönmez & Alacapınar, 2013). Bu çalışmada, yazmayı alışkanlık haline getirmiş öğrencilerin yazma nedenleri yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın Veri Analizi

Bu araştırmada yazmayı alışkanlık haline getiren öğrencilerin yazma nedenlerine yönelik görüşleri içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım & Şimşek, 2011). Öğrencilerle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucunda ortaya çıkan kavramlar düzenlenmiştir. İçerik analizinde veriler sınıflara ayrılmalı alt ve üst sınıflamaları gösteren matrisler yapılmalıdır (Sönmez & Alacapınar, 2013). Yazmayı alışkanlık haline getiren öğrencilerden elde edilen veriler ilişkilendirilmiş, temalar oluşturulmuş, sıklıkları tablo üzerinde gösterilmiştir. Ulaşılan temalara ait veri analizleri yorumlanmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Toplamda 34 öğrenciyle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmış, alt amaçlara uygun iki tema oluşturulmuş ve öğrencilerin verdiği cevaplar kategorilere ayrılarak aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır

Tablo 1. Öğrencilerin Yazma Nedenleri

Kategoriler	f
Öğretmenlerin etkisi	29
Psikolojik etkenler	24
Ailenin teşviki	16
Karakter	12
Kişisel merak	10
Okuma alışkanlığı	8
Yarışmalar ve Yayınlanan Yazılar	7

Öğrencilerin Yazma Nedenlerine İlişkin Bulgular ve Yorum

Yapılan görüşmeler, öğrencilerin yazma alışkanlığı kazanmasında en önemli etkenin öğretmenlerin etkisi olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmanın bir alt amacında öğretmenin etkisi incelendiğinden bu tema ile ilgili bilgiler aşağıda ayrıntılı bir şekilde verilmiştir.

Psikolojik Etkenler

Yazma alışkanlığı olan öğrencilerden alınan cevaplar doğrultusunda yazmadaki en önemli ikinci etkenin psikolojik durumlar olduğu saptanmıştır. Öğrenciler, yüz yüze ifade edemeyecekleri bazı durumların yazarak aktarımının daha rahat olduğunu, yazmayı bu nedenle cazip bulduklarını belirtmektedirler.

"Bazı insanların yüzüne karşı söyleyemediğim şeyler oluyor. O yüzden yazmak daha etkili oluyor" (Ö9).

"Yazarak daha net ifadeler kurabiliyorum, daha açıklayıcı olabiliyorum. Bir kişiye karşı yazıyorsam eğer onun hakkındaki tüm düşünce ve duygularımı yazabiliyorum ama konuşurken hepsini ifade edemiyorum" (Ö23).

Bazı öğrenciler yazmayı; kendisini sürekli dinleyen, hiç yorum yapmayan ve eleştirmeyen, munis bir arkadaş olarak görmektedirler. Bu bakımdan paylaşmak istedikleri durumları biriyle konuşmaktansa yazarak ifade etmeyi tercih etmektedirler.

"Kâğıt bizi sorgulamıyordu, ne kadar yazarsak yazalım dur şimdi böyle yapamazsın demiyordu çünkü istediklerimizi ifade edebiliyorduk, kâğıda boşalabiliyorduk" (Ö4).

"Yazmak, sana kötü şeyler söylemeyen bir arkadaş ya da yorum yapmayan bir arkadaşdır" (Ö10).

Hüzün, mutluluk, heyecan ve özlem gibi duyguların neredeyse tüm öğrencileri yazmaya ittiği görülmektedir. Bu konuyla alakalı birçok öğrenci hemen hemen aynı cevabı vermiştir. Örneğin:

"Heyecanlandığım anda, sevindiğim anda, üzüntülü anlarımda yazıyı kullanıyorum. Mesela şiir yazıyorum" (Ö9).

Hayatı derinden etkileyen birtakım olayların ve değişimi gerektiren bazı durumların kişilerde yazma isteği oluşturduğu ve alışkanlık kazandırdığı görülmektedir. Ö26 kodlu öğrenci *"Geçmişte annem ve babamın ayrılması, daha sonra işte yani ailevi durumlar ve kavgalarımız falan olmuştu. O durumlarda paylaşamadım kimseyle ya da paylaşsam ne bileyim herkesin bilmesini istemedim. Bu durumlarda da kendimi yazarak ifade etmeyi tercih ettim."* diyerek yaşadığı aile sorununun kendisini yazmaya ittiğini belirtmiştir.

Öğrenciler dönemin getirdiği birtakım duygusal dalgalanmaların ve yoğunlukların kendilerini yazmaya ittiğini vurgulamaktadırlar.

"Yaşım sebebiyle çeşitli duygusal dalgalanmalar oluşuyordu ve o dönemi de yazarak daha kısa sürede atlattım ardından da alışkanlık haline gelince söküp atamadım birden, o yüzden yazmaya devam ettim" (Ö13).

Ailenin Teşviki

Yazma alışkanlığı kazanmada öğrencilerin en çok üzerinde durduğu nedenlerden biri de ailedir. Temel eğitimin ailede başladığını ve ailenin rol model olduğunu düşündüğümüzde yazma eğitiminde ailenin çocuğa alışkanlık kazandırmadaki yeri de çok rahat anlaşılmaktadır. Bu konuda öğrencilerin ifadeleri şöyledir:

"Birilerine anlatamayacak olaylar yaşadığımda konuşacak insanlar bulamamıştım bana da annem günlük tutmamı önermişti ben de günlük tutmaya başladım" (Ö2).

Bir öğrenci ise her akşam belli saatlerde ailece kitap okuduklarını söylemekte yazmaya da ailesinin teşvikiyle başladığını *"Her gün mesela saatleri belirli olarak okuyoruz sonra da onları yazma heyecanı olduğundan günlük yazmaya başlamıştım"* (Ö32) şeklinde ifade etmektedir.

Birtakım alışkanlıkların kazanımında yalnızca anne-baba değil; akrabalar da örnek teşkil etmektedir. Bu noktada çocuğun kimi rol model aldığı ortaya çıkmaktadır.

"Ben teyzemi örnek alan bir insanım. Teyzem de yazı yazar. Ben de ona bakarak ilk önce yazı yazmaya başladım." (Ö22).

Karakter Özelliği

İnsanların kişisel özellikleri, karakterleri onların toplum içindeki davranış biçimlerini, insanlarla olan iletişimlerini doğrudan etkiler. Sessiz, sakin, az konuşan insanlar olabildiği gibi konuşmayı seven, sosyal ortamlarda bulunmaktan zevk alan insanlar da vardır. Görüşülen öğrencilerden bazıları kendi sosyal ortamlarında dile getiremedikleri duygu ve düşüncelerini yazarak ifade ettiklerini belirtmişlerdir. Mesela:

"Dışlandığımı hissediyordum. Arkadaşlarımla ben iyi geçinmiyordum genelde her dediklerini yapıyordum. Sanırım bu yüzden de beni eziyorlardı. Bu sebepten dolayı da insanlara açılmıyordum, anneme bile bazen o kadar açıldığım olmuyordu. O yüzden ben de yazıyordum" (Ö19).

"İçe kapanığım, duygularımı çok fazla dışa dökemiyorum. Bu yüzden de günlük yazmayı tercih ediyorum" (Ö4).

"Konuşmayı çok fazla sevmediğim için yazarak daha iyi ifade edebiliyorum." (Ö7).

Karakter gereği daha sessiz, içe kapanık olan öğrencilerin kendilerini yazarak anlattıkları ve yazdıktan sonra rahatladıkları alınan cevaplardan anlaşılmaktadır.

Kişisel Merak

Görüşme yapılan öğrenciler arasından on öğrenci için yazmak, boş vakitlerin değerlendirildiği, zevkli bir uğraşıdır. Diğer öğrenciler için spor yapmak, gezmek, kitap okumak nasıl özel bir ilgi alanıysa bazı öğrenciler için de yazmak boş zamanları değerlendirecek, eğlenceli bir aktivitedir.

"Kendime iyi bir uğraş edindim yazı yazmayı, bu şekilde hem boş vakitlerimi doldurmuş oluyorum hem de kendimi daha doğru bir şekilde ifade etmiş oluyorum" (Ö29).

Bir öğrenci ise kompozisyon defteri olduğundan ve kitap çıkarmaya heves ettiğinden bahsetmektedir.

"Bir ara kitap çıkarma hevesi olmuştu bende. O yüzden hiç sıkılmadan yazabilirim, yazıyorum da" (Ö27).

Okuma Alışkanlığı

Bu kategorideki cevaplar değerlendirildiğinde, okuyan öğrencilerin yazma eğilimi gösterdiği sonucu ortaya çıkmaktadır.

"Kitapları okudukça insana daha bir yazma hevesi geliyor. Gördükçe, okudukça yazma hevesi, yazma alışkanlığı geliyor" (Ö34).

Üç öğrenci okunan kitaptan etkilenecek yazmaya başlamıştır. Dikkat çeken durum ise bu öğrencilerden ikisinin de okuduğu kitabın aynı olmasıdır: İpek Ongun, Bir Genç Kızın Gizli Defteri. Bu da bahsedilen kitabın gençler üzerinde ne kadar etkili olduğunu göstermektedir.

"İpek Ongun'un bir genç kızın gizli defteri adlı kitabını okuduğumda bende de yazma isteği uyandırmıştı. Böylece yazmaya başlamıştım" (Ö17).

"Okuduğum bir kitaptan etkilenmişim: İpek Ongun'un Bir genç kızın gizli defteri" (Ö11).

İnternet ortamında okunan yazıların da öğrenciyi yazma konusunda teşvik ettiği görülmektedir. Ö21 kodlu öğrenci "*Sanal âlemde okuduğum hikâyelerden etkilenerek yazmaya başladım.*" diyerek içinde olan yazma isteğini bu hikâyelerin ortaya çıkardığını vurgulamaktadır.

Yarışmalar ve Yayımlanan Yazılar

Yapılan görüşmelerin neticesi, okullar tarafından açılan yarışmaların öğrenciyi yazmaya teşvik ettiğini göstermektedir.

"Yarışmada başarılı olunca yazmayı çok sevdim" (Ö3).

"Okulda olan bir şiir yarışması vardı ve öğretmenim beni o şiir yarışmasına yönlendirmişti. Katıldığım ilk yarışmaydı ve bir derece bekliyordum açıkçası. Ardından sonuçlar açıklandığında birinci olduğum söylendi ve bu bende büyük bir ilgi yarattı. O günden beri kendimi geliştirerek yazmaya devam ediyorum" (Ö8).

Özellikle yarışmalarda dereceye giren öğrenciler başarı duygusuyla yazma konusunda motive olmakta, yazma konusunda özgüvenleri artmaktadır. Bu değerlendirme yapılırken yarışmalara katılan öğrencilerin zaten yazmaya yatkın, belli bir yazma becerisi olan öğrenciler olduğu da göz ardı edilmemelidir.

Dergilerde vs. yayımlanan yazıların öğrenciyi yazmaya yönelttiği görülmektedir. Öğrenci kendi ürettiği bir ürünü başkalarının okuduğunu ve beğendiğini gördükçe yazma isteği artmaktadır.

"Beşinci ve altıncı sınıfta bir dergi hazırlıyorduk ve o dergiye kendimden bir parça olmasını istediğim için bir yazı yazdım. O yazı arkadaşım, ailem çevresinden çok beğenildi. Böylelikle o zamandan beri yazmaya devam ediyorum" (Ö5).

Öğretmenlerin Yazma Alışkanlığının Kazandırılmasındaki Etkisine İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğrencilere yazma nedenleri sorulduğunda 29 öğrenci öğretmenlerin etkisi üzerinde durmuş, onların yazma becerilerinin gelişmesinde etkili olduğunu söylemiştir. Bu 29 öğrenciye öğretmenlerin yazma becerilerini nasıl geliştirdiği sorulmuş, alınan cevaplar kategorilere ayrılarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin Yazma Alışkanlığına Etki Biçimleri

Kategoriler	f
Öğretmenin geri bildirim vermesi	18
Öğretmenin öğrenciyi sözlü olarak güdülemesi	16
Öğretmenin yazmaya düzenli zaman ayırması	11
Öğretmenin farklı yöntemler kullanması	9
Öğretmene duyulan sevgi	6

Öğretmenin Geri Bildirim Vermesi

Öğrenciler (f=18), öğretmenlerinin sınıf içi yazı çalışmalarında yazılarının aşamalarını kontrol edip geri bildirimler vermesinden, kendileriyle-yazılarıyla ilgilenmesinden memnun olduklarını söylemiş, bu durumun yazılı anlatımlarını geliştirdiğini ifade etmişlerdir. Bu durum öğrenci görüşlerine şu şekilde yansımıştır:

“İlkokul öğretmenimiz yazdırdığı kompozisyonlarımıza pek bakmazdı. Ortaokul Türkçe öğretmenimiz yazılarımızı kontrol edip, nasıl yazmamız gerektiğini açıklıyordu. Güzel bulduğu yazılarımızda bizi ödüllendiriyordu”(Ö3).

“Öğretmen biz yazılarımızı yazarken sınıfta dolaşarak yazılarımızı kontrol ediyordu. Bu yüzden daha ciddi yazmaya başladım. Yazdıkça da yazımın güzelleştiğini fark ettim” (Ö30).

“Türkçe öğretmenimiz yazıları projeksiyonla yansıtıp bize yazıdaki hatalarımızı gösteriyor. Bu hataları nasıl düzeltebileceğimizi anlatıyor. Benim için çok faydalı oldu” (Ö8).

Öğrencilerin ifadeleri, öğretmenlerin yazı çalışması esnasında aktif rol üstlenmesinin gerekliliğini ortaya koymakta, “güzel, eksik, kısa olmuş” gibi geri bildirimlerden ziyade öğrencinin eksikliğini, yanlışını ayrıntılı olarak anlatan geri bildirimlerin öğrencilerin yazıları üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Günümüz koşullarında bir öğretmenin öğrencilere tek tek geri bildirim vermesi çok zordur. Ancak sınıflardaki yansıtıcı cihazı veya akıllı tahta ile yukarıda bir öğrencinin söylediği gibi geri bildirimler verebilmek mümkündür.

Öğretmenin Öğrenciyi Sözlü Olarak Güdülemesi

Yazma alışkanlığı kazanmış öğrencilerin birçoğu (f=16) öğretmenlerinin kendilerini yazmaya teşvik ettiğini, cesaretlendirdiğini belirtmiş; yazdıkları yazıları beğenmesinin yazma becerilerine olan katkısından söz etmiştir.

“Öğretmenimiz sürekli yazmanın bizim düşünme gücümüzü geliştireceğinden, yaratıcılığımızı artıracığından bahsediyor. Gerçekten de yazdıkça önceden hiç aklıma gelmeyen düşünceler beliriyor kafamda” (Ö31).

“Türkçe öğretmenim yazmamda en önemli etken. Beni bu konuda takdir ederek teşvik etti. Git gide yazımın güzelleştiğini söyleyerek teşvik etti” (Ö15).

Öğrenci ifadeleri; öğretmenin öğrenciye bir yazma nedeni sunması, onun yazısına yönelik bir beğenme ifadesi kullanması, yazısının giderek güzelleştiğini söylemesi gibi eylemlerinin öğrenci tarafından olumlu algılandığını, öğrenciyi yazmaya sevk ettiğini göstermektedir.

Öğretmenlerin Yazdırmaya Düzenli Zaman Ayırması

Öğrencilerin bir kısmı (f=11) ilk başlarda sıkılacaklarını düşünüp karşı çıksalar da öğretmenlerinin düzenli olarak kompozisyon yazdırmasının zaman içinde yazma becerilerini geliştirdiğini, yazdıkça yazılarının güzelleştiğini söylemiştir.

“Her hafta bazen iki ders yazı yazmak önceleri sıkılmıştı beni, arkadaşlarım tepki göstermişti öğretmene. Ama öğretmen bize taviz vermedi, yazmaya devam ettik. Çok güzel yazılar çıkıyor sınıftan” (Ö25).

“7. Sınıf Türkçe öğretmenimiz yazı çalışmalarını ciddi tutuyordu ve her hafta bir kompozisyon yazdırıyordu. Zamanla yazılarım güzelleşti” (Ö5).

Görüşmelerde bu konuyla ilgili sadece Türkçe öğretmenlerinin değil sınıf öğretmenlerinin de önemli rol oynadığı öğrenciler tarafından dile getirilmektedir.

“İlkokul öğretmenim Türkçeye ağırlık verdiği için bize sürekli haftada bir kere falan kompozisyon yazdırırdı. Ben de bu kompozisyonları yazdıkça yazmayı sevmeye başladım ve böylelikle devam ettirmek istedim” (Ö12).

Öğrenci görüşleri düzenli olarak yapılan yazı çalışmalarının öğrencilerin yazılı anlatımını geliştirdiğini, onları yazmaya teşvik ettiğini göstermektedir.

Öğretmenin Farklı Yöntemler Kullanması

Birçok öğrenci (f=9) yazmayı sınıf içinde yapılan değişik yazma etkinlikleri ile sevdiğini söylemiştir. Bu husus yazma konusunun, yazılı anlatım ortamının, öğretmenin etkinlik sunuş biçiminin yazılı anlatıma etkisini olumlu olarak değiştirebileceğini göstermektedir.

“Türkçe dersinde değişik yazı çalışmaları yapıyoruz. Öykü tamamlama, verilen kelimeleri kullanarak paragraf yazma, bir şiiri kompozisyona, öyküyü tiyatroya dönüştürme” (Ö28).

“Türkçe öğretmenimiz verdiği konuda bizimle birlikte yazıyor ve yazdığı yazıyı bizimle paylaşıyordu. Bu çok hoşuma gitmişti. Öğretmenimiz bazen de bir yazıyı bizimle birlikte planlar aynı planla hepimize yazı yazdırırdı” (Ö16).

“Geçen yılki Türkçe öğretmenimiz kompozisyon ödevlerini e-posta olarak istiyordu. Kontrol edip bize cevap yazıyordu. Öğretmenimizin ciddiyeti bizi daha iyi yazmaya teşvik etti” (Ö1).

Öğrenci görüşleri, klasik kompozisyon konuları ve yöntemlerinin dışına çıkan Türkçe öğretmenlerinin öğrencileri sıkmadan, onları yazıdan soğutmadan yazma çalışması yaptırabileceği konusunda fikir vermektedir.

Öğretmene Duyulan Sevgi

Bazı öğrenciler, ders öğretmenini sevdiği, onun ders işleyişini beğendiği için derslerinde aktif olmak istediğini belirterek yazı becerilerinin gelişmesinde Türkçe öğretmenlerinin önemli rol oynadığını söylemiştir.

“Türkçe öğretmenimiz çok sempatik biri, derslerimiz çok eğlenceli geçiyor. Onun dersinde her faaliyete katılmak istiyordum. Yazı çalışmalarına da katıldım. Zamanla yazım geliştirdim” (Ö18).

“Çok iyi bir Türkçe öğretmenimiz var. Yazı çalışmalarında onun takdirini kazanmak için daha bir özenerek yazıyorum” (Ö24).

Öğrencilerin öğretmenlerini sevdiği için ders içi faaliyetlere, yazı çalışmalarına daha fazla ilgi göstermesi, Türkçe öğretmenlerine derslerini daha cazip, sevilir hale getirmeleri konusunda bir mesaj vermektedir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu araştırmada, ortaokul düzeyinde yazma alışkanlığı kazanmış öğrencilerin yazma nedenleri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmaya katılan hemen bütün öğrenciler yazma nedenleri içinde öncelikle, öğretmenlerinin katkısına yer vermişlerdir. Yazma alışkanlığı kazanmış öğrencilerin, bu alışkanlığı kazanmasındaki en önemli etkenin öğretmenler olduğu görülmektedir. Necati Cumalı, “Yazar olmamda Türkçe öğretmenimin yardımını görürüm.” ifadesini kullanmıştır (Akt. Göğüş, 1978). Özellikle yazmanın bir süreç olarak ele alınması öğretmenin rolünü oldukça önemli bir konuma getirmiştir. Yazmanın bütün basamaklarında öğretmenler; öğrencileri yönlendiren, yazmaya hazırlayan, yazılarına nitelik kazandıran, yayınlama ortamları oluşturan ve öğrencilerin yazma motivasyonunu artıran bir konuma ve role sahiptir. Göçer’in (2013) çalışmasında, öğretmen adaylarına göre yazma becerisinin kazandırılmasında “teşvik ve öğretmenin olumlu tutumu” 7. etken olarak öğretmen adayları tarafından dile getirilmiştir. Bu çalışmada ise yazma alışkanlığı kazanmada öğretmenin etkisi ilk sırada yerini almıştır.

Bireyler, okul öncesi çağdan başlayarak okulla ve öğretmenle sürekli bir iletişim hâlinde olur. Dolayısıyla yaşantılarına dair bilgi, birikim ve alışkanlıkları öğretmeninden kazanır. Çocuğun konuşmasında ve tavırlarında bile öğretmenin izi görülür. Çünkü öğretmen öğrencinin gözünde rol modeldir. Bununla beraber öğretmenin verdiği ödev, ödev verme sıklığı, öğrenciyi takdir ederek davranışını pekiştirmesi ve ödüllendirmesi birtakım alışkanlıkların kazandırılmasında çok önemlidir. Zira görüşme yapılan 34 öğrenciden 29'u yazma alışkanlığı kazanmada öğretmenin etkili olduğunu belirtmiştir. Ortaokul öğrencileri için getirilen Yazarlık ve Yazma Becerileri seçmeli dersinde öğretmenin yazmanın her aşamasında öğrenciyi rehberlik etmesi gerektiği temel bir ilke olarak ortaya konmuştur (MEB, 2012). Çalışmamızın verileri bu ilke ile örtüşmektedir.

Göğüş (1978), anadili etkinlikleri arasında özellikle yazma becerisinin yazı yazmakla öğrenildiğini dolayısıyla yazma eğitimi yönteminin temel ilkesinin “yazdırmak” olduğunu belirtir. Çalışmada öğretmenlerin yazmaya düzenli zaman ayırmasının öğrencilere göre yazma alışkanlığı kazandırmada etkili olduğunu ortaya koymuştur.

Öğrencilerin yazma alışkanlığı kazanmasında ortaya çıkan diğer unsur psikolojik etkenlerdir. Öğrencilerin yaşadıkları olayların etkisiyle duygusal olarak yoğunlaştıkları, bu yaşantıların onları yazmaya ittiği ve neticesinde de psikolojik bir rahatlamanın sağlandığı görülmektedir. Aslında görüşme sonuçlarından anlaşılmaktadır ki biraz daha içine kapanık, konuşmayı sevmeyen öğrenciler duygularını yazarak ifade etmektedir. Birçok yazarın hayatında yazma serüveni, yaşadıkları olaylar ve bunun meydana getirdiği psikolojinin etkisiyle başlar. Psikanalitik kuram yazarların hayatında yaşadıkları olayların etkisiyle yazdıkları görüşünü ortaya koyar (Kolcu, 2008). Yazarların yaşantıları, hüznüleri, mutlulukları, hayatı algıları ve psikolojileri eserlerine yansır. Dünya edebiyatında, Virginia Woolf ve Dostoyevski'nin romanlarında yazarların yaşantılarının, düşünce biçimlerinin esere net bir şekilde yansıtıldığı görülür (Ayata & Tonga, 2008). Buradan hareketle öğrencilerin yaşadıklarının etkisiyle psikolojilerinde meydana gelen değişikliklerin onları sık sık yazmaya itmesi ve yazılarına yansması pek çok yazarın yaşadığı olağan bir durumdur.

Bayram (2009), yazma eğitimi çalışmalarında anne-babanın ayrılmış olması, bunlardan birinin ölümü, maddi yetersizlikler, sağlık durumu, psikolojisi vb. unsurların öğretmen tarafından öğrencinin dikkate alınması gerektiği özel hususlar olduğunu vurgular. Yazma alışkanlığı kazanılmasında öğrencilerin sıkça yaşadıkları sorunlara yönelmeleri, öğretmenlerin bu durumu desteklemesi ve kontrol etmesini gerekli kılmaktadır. Bu nedenlerin yazma alışkanlığı kazandırılmasında olumlu bir yöne çevrilebilmesi gerekli görülmektedir.

Yazma alışkanlığı kazanılmasında etkili olan diğer unsurlar ailenin teşviki, karakter özelliği, okuma alışkanlığı, kişisel merak, yarışmalar olarak kategorileşmiştir. Çelik (2012), yaptığı çalışmada öğrencilerin yazılı anlatımlarında özellikle babanın ve annenin öğrenim düzeyi, ailenin sosyo-ekonomik düzeyi, eve süreli yayın alınması ve düzenli kitap okuma alışkanlığına sahip olma değişkenlerine göre anlamlı farklılık oluşturduğunu tespit etmiştir. Bu çalışmada da yazma alışkanlığı kazanmış öğrencilerin ailelerinden teşvik gördüğü; annenin, babanın, teyzenin ya da aileden bir bireyin etkisinin olduğu öğrenci görüşlerine yansımıştır. Yine Çelik (2012), Eroğlu (2013) ve Baş ve Şahin'in (2012), çalışmalarında, okuma alışkanlığı kazanan bireylerle yazma ilişkisinin pozitif yönde olduğunun ortaya konulması, bu çalışmada da nitel verilerle ortaya konmuştur. Ancak bu çalışmada, okuma alışkanlığının yazma alışkanlığı kazandırmada diğer etkenlere göre daha az sıklıkla dile getirildiği görülmüştür.

Yazma sürecinin en önemli basamaklarından biri yayınlamadır. Öğrencilerin yazılarının sınıf panosu, duvar gazetesi, okul dergileri ya da gazeteleri ve günümüzde özellikle birçok internet sitesinde yayınlatabilmek mümkündür. Yazıların yayınlanması onların yazma alışkanlığı kazanmasında onları güdüler, cesaretlendirir ve onların özgüvenlerini artırır (Karatay, 2011). Bu çalışmada öğrencilerin gerek yarışmalara katılarak yazılarının bir yerde yayınlanması gerekse okul veya internet ortamında yayınlanması bazı öğrencilerin yazma alışkanlığı kazanmasında etkili olduğu görülmüştür.

Çalışmamızda psikolojik etkenler, ailenin teşviki, karakter, okunan kitaptan etkilenme, yazının dergide yayımlanması, yarışmalar, okuma alışkanlığı ve kişisel merak çocukların yazma alışkanlığı kazanma nedenleri olarak ortaya çıkmıştır. En önemli

etken ise ayrı olarak değerlendirilen öğretmen etkisidir. Öğretmenlerin özellikle geri bildirim vermesi, öğrenciyi sözlü olarak güdülemesi, yazmaya gerekli zaman ayırması, farklı yöntemler kullanması ve öğrencileri tarafından sevilmesi yazma alışkanlığı kazandırmada öğretmenlerin rolünü açıklaması bakımından önemlidir.

KAYNAKLAR

- Au, K. H. A. (2000). *Multicultural perspective on policies for improving literacy achievement*. handbook of reading research. NJ:Erlbaum, Mahway.
- Ayata, Y. & Tonga, N. (2008). Psikolojik roman, romana yansıyan yazar ve Türk edebiyatındaki bazı örnekleri üzerine bir inceleme. *İlmi Araştırmalar*, 25, 7-20.
- Baş, G. & Şahin C. (2012). İlköğretim 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin okuma tutumları ve yazma eğilimleri ile Türkçe dersindeki akademik başarıları arasındaki ilişki. *Turkish Studies*, 7(3), 555-572.
- Bayram, Y. (2009). *Kuramdan uygulamaya yazma yöntemleri*. İstanbul: Kriter Yayınları.
- Coşkun, E. (2011). Yazma eğitiminde aşamalı gelişim. M. Özbay içinde, Yazma Eğitimi. Ankara: Pegem Akademi.
- Çelik, M. E. (2012). İlköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerinin farklı değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 7(1), 727-743.
- Eroğlu, Z. D. (2013). Öğretmen adaylarının okuma alışkanlıkları ile doğru yazma becerileri arasındaki ilişki. *Turkish Studies*, 8(9), 1441-1453.
- Evcı, N. (2009). Yazmak ve yaşamak. 20.05.2014 tarihinde http://www.kriter.org/index.php?option=com_content&task=view&id=413&Itemid=1 adresinden alınmıştır.
- Göçer, A. (2010). Türkçe öğretiminde yazma eğitimi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12, 178-195.
- Göçer, A. (2013). Türkçe öğretmeni adaylarına göre yazma becerisinin ediniminde ve gelişiminde etkili olan unsurlar. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24, 1-14.
- Göğüş, B. (1978). *Orta dereceli okullarımızda Türkçe ve yazın eğitimi*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Gündüz, O. & Şimşek T. (2011). *Anlama teknikleri II uygulamalı yazma eğitimi*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Güneş, F. (2007). *Türkçe öğretimi ve zihinsel yapılandırma*. Ankara: Nobel Basım Evi.
- Kantemir, E. (1995). Yazılı ve sözlü anlatım. Ankara: Engin Yayınevi

- Karatay, H. (2011). *Süreç temelli yazma modelleri: Planlı yazma ve değerlendirme. M. Özbay içinde, Yazma Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kolcu, A. İ. (2008). *Edebiyat kuramları tanım-tenkit-tahlil*. Ankara: Salkımsöğüt Yayınları.
- Köklügiller, A. & Minnetoğlu, İ. (1974). *Şair ve yazarlarımız nasıl yazıyorlar?* İstanbul: Minnetoğlu Yayınevi.
- MEB (2006). *İlköğretim Türkçe dersi (6,7,8. sınıflar) öğretim programı*. Ankara: MEB Yayınları
- MEB (2012) *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu yazarlık ve yazma becerileri dersi (5,6,7 ve 8. sınıflar) öğretim programı*. Ankara: MEB Yayınları
- Özbay, M. (2006). *Türkçe özel öğretim yöntemleri II*. Ankara: Öncü Kitabevi.
- Özdemir, E. (1975). *Anlayarak okuma ve temel Türkçe bilgileri*. Ankara: Mektupla öğretim yayınları.
- Özdemir, E. & Binyazar, A. (1977). *Yazmak sanatı kompozisyon*. İstanbul: Varlık Yayınevi.
- Özlü, T. (2014). *Yeryüzüne dayanabilmek için*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları
- Sönmez, V. & Alacapınar, F. G. (2013). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şafak, E. (2011). *Yazının ustaları*. <http://www.youtube.com/watch?v=yPo7UhQqVIE> adresinden 20.05.2014 tarihinde alınmıştır.
- Temur, T. (2001). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım beceri düzeyleri ile okul başarıları arasındaki ilişki*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Tok, M. (2012). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde akademik yazma becerilerinin geliştirilmesine yönelik uygulamalı bir çalışma*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Ungan, S. (2007). Yazma becerisinin geliştirilmesi ve önemi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23,461-472.

SUMMARY

Developing the writing skills is more difficult than other skills; therefore it is difficult to gain the writing habit. It requires learning language rules which are the basis of the composition having sufficient information about the words, sentences and paragraphs; getting the writing technique. Driven to good writing is entered into the field of art (Kantemir, 1995). In this case, it is necessary to apply some techniques on some students to reveal their talent in this field. There might be a lot of reasons why

individuals start writing and get used to it as a habit. Although writing has an important role in the lives of human beings, it is quite understandable to claim that it is a skill which is not widespread but in a narrow scope. Because writing is a top-down thinking tool (Güneş, 2007), and creating an idea by using necessary symbols and signs (Akyol, 2000). It is quite on the cards that there are three reasons in general for people to write; personal reasons, social reasons and professional reasons (Özdemir & Binyazar, 1977). In some studies, it is observed that the students with qualified writing skills are also successful in terms of academic achievement (Temur, 2001). Therefore, acquiring the habit of writing is very important for students in terms of academic achievement. In this study, the aim is to specify how secondary school level learners gained writing skills and determine the writing reasons.

The research is designed as a qualitative case study. The factors related to a case (environment, individuals, events, processes, etc.) are investigated within a holistic approach, and it is demonstrated how these factors affect the related case and how these factors are affected by this case (Yıldırım & Şimşek 2011). In this study, it is aimed to determine the reasons why the students, who gained this skill as a habit, write in detail. The population of the study consists of 6th, 7th and 8th grade students in the middle schools of Bursa Province. The study group consists of 34 students. Criterion sampling was used in the research sample. The group of participants is selected from the essay contest winners at the provincial level, and from the students who have the habit of writing regularly according to their Turkish Teachers. In the study, a questionnaire consisting of open-ended five questions and semi-structured interview forms was used. The interviews are organized with the students in order to identify the reasons that led students to achieve the habit of writing. In this study, the opinions of the students, who have a habit of writing, related to their reasons of writing are subjected to content analysis. The data obtained from the students are associated, themes are created and their frequency is shown on the table.

The data of the study shows that the main effect on having writing habit is the teacher effect. According to semi-structured interviews carried out with students related to

gaining the habit of writing, the category of the teachers become the most repeated one (f=29). In the study, it is revealed that the psychological reasons (f=24), family encouragement (f=16), characteristics (f=12), personal curiosity (f=10), reading habits (f=8), contests and published articles (f=7) have effects on students to gain writing habits. How teachers affect students to gain writing habits is also investigated. It is observed that giving feedback (f=18), verbal motivation to the students (f=16), regularly giving time for writing sessions (f=11), students love about their teachers (f=9) and using different methods (f=6) by teachers have effects on students to gain writing habits.

In this study almost all of the participants, mentions primarily the contribution of the teachers on their writing skills. Especially, considering the writing as a process brings the role of teacher to a significant position. According to a study conducted by Göçer (2013), "encouragement and positive attitudes of the teacher" is expressed by the teacher candidates as the 7th factor that improves the students' writing skills. In this study, the influence of teachers in gaining the habit of writing has taken the first place. Nonetheless, the assignments given by the teacher, frequency of the homework, rewarding and encouraging the students for their positive attitudes have also been instrumental in bringing a number of habits.

The other factor emerging in gaining the habit of writing by the students is the psychological factors. It is understood from the results of interviews that some students express their feelings by writing; especially the ones who are a bit more introvert and do not like to speak a lot. According to psychoanalytic theory, the authors write under the influence of events that occurred in their lives (Kolcu, 2008). Bayram (2009) emphasizes that there are some special elements need to be considered in the education of writing by the teachers such as; divorce of the parents, the death of one of the parents, financial difficulties, health problems, psychology of the student etc. From this point of view, it is a usual situation for the authors that with the effect of the changes occurring in the physiologies of the students, they are pushed to write frequently.

The other factors effective in acquiring the habit of writing are categorized as the encouragement of family, characteristics, reading habits, personal curiosity, and competitions. According to a study conducted by Çelik (2012), it is determined that significant differences occur depending on some variables of the parents such as; educational level, socio-economic status, buying periodicals to home and regular reading habits. In this study, according to reflections on the opinions of the students; a student who has the writing habit is encouraged either by his/her father, mother, aunt or another member of the family. Once again in the study of Çelik (2012), Eroğlu (2013), and Baş and Şahin (2012), the positive relationship between the writing and the habit of reading of the individuals is revealed as well as in this study with qualitative data. However, in this study, it is observed that the effect of reading habit on the writing habit is mentioned less frequently when compared with other factors.